

Súd: Okresný súd Vranov nad Topľou
Spisová značka: 10C/5/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8823200267
Dátum vydania rozhodnutia: 01. 06. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Kopina
ECLI: ECLI:SK:OSVT:2023:8823200267.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Vranov nad Topľou sudcom JUDr. Martinom Kopinom v spore žalobcu: Rozhlas a televízia Slovenska, Mlynská dolina, 845 45 Bratislava, IČO: 47232480 p r o t i žalovanému: J. J., F.. XX.XX.XXXX, F. U. XX, R. F. Q.Z., o zaplatenie sumy 68,04 eur s prísl., t a k t o

r o z h o d o l :

I. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi sumu 30,92 eur do 3 dní od nadobudnutia právoplatnosti tohto rozsudku.

II. V prevyšujúcej časti súd žalobu z a m i e t a.

III. Žalovaný n e m á voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobou doručanou súdu žalobca navrhol, aby súd zaviazal žalovaného zaplatiť mu sumu 68,04 eur, úhradu poštovných sadzieb spojených s vymáhaním vo výške 2,10 eur a nahradiť mu trovy konania.

2. Žalobu odôvodnil tým, že žalobca je verejnoprávna inštitúcia zriadená na základe zák. č. 532/2010 Z.z. o Rozhlase a televízii Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoRTVS“). Žalovaný je zo zákona č. 340/2012 Z.z. o úhrade za služby verejnosti (ďalej len ZoÚ“) platiteľom úhrady za služby verejnosti (ďalej len „úhrada“) podľa § 3 písm. a) Zákona vo výške 4,64 EUR podľa § 6 ods. 1 Zákona s periodicitou platenia úhrad: mesačná, v zmysle § 7 Zákona. Žalobca kontrolou úhrad v zmysle § 8 Zákona zistil, že žalovaný ku dňu podania tohto návrhu na tunajší súd nezaplatil úhradu v zmysle Zákona za kontrolované obdobie 1.4.2018 - 31.5.2022.

3. Žalobca v zmysle § 10 ods. 2 ZoÚ písomnou výzvou zo dňa 26.5.2022 odoslanou prostredníctvom Slovenskej pošty, a.s., vyzval žalovaného na zaplatenie omeškanej úhrady a na zaplatenie poštových sadzieb súvisiacich s odoslaním výzvy. Nakoľko žalovaný nezaplatil úhradu a poštové sadzby v lehote do 30 dní od doručenia uvedenej výzvy, je žalovaný povinný v zmysle § 10 ods. 3 ZoÚ zaplatiť aj pokutu. Dlh žalovaného predstavuje sumu 51,04 eur, ktorá pozostáva z 11 neuhradených mesačných predpisov v kontrolovanom období 1.4.2018 - 31.5.2022. Výška dlhu je súčinom počtu neuhradených predpisov v kontrolovanom období a sadzby úhrady v zmysle § 6 ods. 1 Zákona. V zmysle ZoÚ predstavuje pohľadávka žalobcu: - sumu 68,04 eur (z toho istina vo výške 51,04 eur a pokuta vo výške 17 eur podľa § 10 zákona) - zaplatené poštové sadzby vo výške 2,10 eur.

4. Žalovaný sa k žalobe nevyjadril.

5. Podľa § 297 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), súd na prejednanie sporu nariadi pojednávanie. Pojednávanie nie je potrebné nariadiť, ak a) sa vo veci rozhoduje rozsudkom

pre zmeškanie v prospech spotrebiteľa, b) ide iba o otázku jednoduchého právneho posúdenia veci, skutkové tvrdenia strán nie sú sporné a hodnota sporu bez príslušenstva neprevyšuje 1 000,- eur.

6. Keďže boli splnené zákonné podmienky, súd v danej právnej veci rozhodol bez nariadenia pojednávania.

7. Súd sa oboznámil s obsahom spisu, podanou žalobou a pripojenými listinnými dôkazmi, a to: výzva na zaplatenie nedoplatku zo dňa 26.5.2022 adresovaná žalovanému, prehľad predpisov a platieb z databázy žalobcu, doručienka o doručení poštovej zásielky, potvrdenie Slovenskej pošty, a.s. o tarifnej cene pošty za úradnú zásielku, poverenie.

8. Z vykonaného dokazovania súd zistil tento skutkový stav veci:

9. Žalobca je vyberateľom úhrady podľa ZoÚ. Žalovaný je platiteľom tejto úhrady v zmysle citovaného zákona. Za obdobie od 1.4.2018 do 31.5.2022 žalovanému vznikol dlh spolu v sume 68,04 eur, pozostávajúci z istiny nezaplatených úhrad za 11 neuhradených mesačných predpisov vo výške 51,04 eur a pokuty vo výške 17 eur podľa § 10 Zákona o úhradách. Do dňa podania žaloby žalovaný z uvedeného neuhradil ani časť, i napriek písomnej predžalobnej výzve na zaplatenie nedoplatku žalobcu adresovanej žalovanému. Z tohto titulu si žalobca uplatnil aj nárok na úhradu poštových sadzieb spojených s vymáhaním vo výške 2,10 eur.

10. Na zistený skutkový stav veci súd aplikoval nasledovné právne normy:

11. Podľa §4 ods. 1 ZoÚ, vyberateľom úhrady a príjemcom úhrady je Rozhlas a televízia Slovenska.

12. Podľa §10 ods. 5 ZoÚ, nárok na zaplatenie úhrady, s ktorou je platiteľ v omeškaní, pokuty podľa odsekov 3 a 4 a poštových sadzieb je povinný vyberateľ úhrady uplatniť na súde.

13. Podľa § 3 písmeno a) ZoÚ, platiteľ úhrady (ďalej len „platiteľ“) je fyzická osoba, ktorá je evidovaná dodávateľom elektriny²⁾ v evidencii odberateľov elektriny v domácnosti³⁾ ako odberateľ elektriny v domácnosti²⁾ v odbernom mieste,²⁾ pre spotrebu v byte alebo v rodinnom dome,

14. Podľa § 6 ods. 1 ZoÚ, platiteľ podľa § 3 písm. a) platí úhradu 4,64 eura za každý aj začatý kalendárny mesiac. Platiteľ podľa § 3 písm. a), ktorý je evidovaný dodávateľom elektriny v evidencii odberateľov elektriny v domácnosti vo viacerých odberných miestach, platí úhradu len za jedno odberné miesto, ak vznik tejto skutočnosti oznámi a preukáže vyberateľovi úhrady podľa § 9 ods. 6 písm. c).

15. Podľa § 7 ZoÚ, povinnosť platiť úhradu vzniká od prvého dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom sa osoba stala platiteľom, a zaniká posledný deň kalendárneho mesiaca, v ktorom osoba prestala byť platiteľom. Úhrada sa platí mesačne; úhradu za príslušný kalendárny mesiac je platiteľ povinný zaplatiť do posledného dňa príslušného kalendárneho mesiaca. Úhradu možno zaplatiť jednorazovo za štvrťrok, polrok alebo rok; platiteľ je povinný zaplatiť úhradu do posledného dňa prvého kalendárneho mesiaca obdobia, za ktoré sa táto úhrada platí. Úhradu alebo jej časť zaplatenú bez právneho dôvodu je vyberateľ úhrady povinný platiteľovi vrátiť do 60 dní odo dňa a)zistenia tejto skutočnosti vyberateľom úhrady alebo b)doručenia písomnej žiadosti platiteľa o vrátenie úhrady alebo jej časti; k žiadosti platiteľ priloží doklad preukazujúci nárok na vrátenie tejto úhrady alebo jej časti.

Právo na vrátenie úhrady alebo jej časti podľa odseku 4 zanikne uplynutím dvoch rokov nasledujúcich po roku, v ktorom bola úhrada vyberateľovi úhrady zaplatená. Úhrada sa platí na účet vyberateľa úhrady.

16. Podľa § 10 ods. 1 ZoÚ, platiteľ, ktorý nezaplatí úhradu podľa § 7, je v omeškaní so zaplatením úhrady.

17. Podľa § 10 ods. 3 ZoÚ, ak platiteľ podľa § 3 písm. a) nezaplatí úhradu a poštové sadzby v lehote do 30 dní od doručenia výzvy podľa odseku 2, platiteľ je povinný zaplatiť vyberateľovi úhrady aj pokutu 17 eur.

18. V zmysle § 52 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ,

použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné.

19. Podľa § 52a ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak však z povahy zmlúv alebo stranám známeho účelu zmlúv uvedených v odseku 1 pri ich uzavretí zrejme vyplýva, že tieto zmluvy sú od seba vzájomne závislé, vznik každej z týchto zmlúv je podmienkou vzniku ostatných zmlúv. Zánik jednej z týchto zmlúv iným spôsobom než splnením alebo spôsobom nahrádzajúcim splnenie spôsobuje zánik ostatných závislých zmlúv, a to s obdobnými právnymi účinkami.

20. Podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

21. Ako vyplýva z § 53 ods. 2, ods. 3 Občianskeho zákonníka, za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah. Ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

22. Podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka, neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

23. Zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší (§ 54 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka).

24. Podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

25. Podľa § 54a Občianskeho zákonníka, premlčané právo zo spotrebiteľskej zmluvy nemožno vymáhať a ani ho platne zabezpečiť; ustanovenie § 151j ods. 2 tým nie je dotknuté. Zmeniť obsah premlčaného práva zo spotrebiteľskej zmluvy, nahradiť ho novým právom alebo obnoviť jeho vymáhateľnosť možno len na základe právneho úkonu dlžníka, ktorý o premlčaní vedel.

26. Podľa § 54 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon alebo osobitné predpisy na ochranu spotrebiteľa priznávajú, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší.

27. Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka, právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

28. Podľa § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka, premlčujú sa všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva. Tým nie je dotknuté ustanovenie § 105. Záložné práva sa nepremlčujú skôr, než zabezpečená pohľadávka.

29. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka, pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

30. Podľa § 290 CSP, spotrebiteľský spor je spor medzi dodávateľom a spotrebiteľom vyplývajúci zo spotrebiteľskej zmluvy alebo súvisiaci so spotrebiteľskou zmluvou.

31. Podľa § 220 ods. 2 CSP, v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

32. Podľa § 255 ods. 1 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

33. Podľa § 255 ods. 2 CSP, ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

34. Podľa § 262 ods. 2 CSP, o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

35. Súd právny vzťah, z ktorého žalobca odvodzuje nárok, posúdil ako spotrebiteľský v zmysle § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka a rozhodoval o ňom ako o spotrebiteľskom spore s ochranou slabšej strany podľa prvého dielu, druhej hlavy (§290 a nasl.) CSP. K posúdeniu hmotno-právneho základu tohto sporu ako spotrebiteľského súd uvádza nasledovné:

36. Existuje súvislosť medzi službou verejnoprávneho vysielania a sporným poplatkom, či úhradou (tiež „koncesionársky poplatok“), aj keď povinnosť zaplatiť tento poplatok nevyplýva z bezprostredného poskytnutia služby, ktorej priamu hodnotu by tento poplatok či úhrada predstavovala, ale tento poplatok súvisí výlučne s uzavretou zmluvou o dodávke elektrickej energie bez prípadnej súvislosti s preukázanou držbou televízneho prijímača, či rozhlasového aparátu.

37. Samotný prístup k takejto službe, tiež možno povedať, že je voľným a nepodlieha zaplateniu tohto poplatku ako v prípade napr. zaplatenia poplatku za službu prijímania kódovaných televíznych staníc, kedy až zakúpením príslušného kódovacieho zariadenia možno sledovať takéto televízne vysielanie.

38. Ak by sa mala dať odpoveď na povahu vzťahu čo možno najstručnejšie, tým elementárnym dôvodom na podporu spotrebiteľskej povahy veci je fakt, že aj v prípade RTVS - vysielacej služby ide o službu, a ak ju žalovaný neprijal na obchodné účely (tiež profesiu či zamestnanie), tak ide čisto o spotrebu služby.

39. Samotný fakt, že zákonodarca nezvolil zmluvný systém, napr. povinné zmluvné prijímanie predmetnej vysielacej služby, nemôže byť prekážkou pre to, aby státisíce občanov stratili status konzumentov služby. Naopak, svojim spôsobom legislatívne vnútenie televíznej a rozhlasovej služby je jedna z okolností, ktoré majú potenciál ovplyvniť v budúcnosti posudzovanie obchodných praktík RTVS, či nie sú nekalé. Ako RTVS priznáva, aj keď len sčasti, predsa len aj ona podniká a robí tak v rámci poskytovania služby širokým vrstvám obyvateľstva.

40. Právne predpisy o ochrane spotrebiteľov pred nekalou praxou sú potencionálne vo vzťahu k širokým vrstvám obyvateľstva tými, ktoré dávajú odpoveď o možných spotrebiteľských konzekvenciách vzťahu medzi RTVS a prijímateľmi (konzumentmi) predmetnej transmisijnej služby. Smernica Rady 93/13 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách nie je pritom jedinou smernicou spotrebiteľského práva.

41. Ide o odvodený záväzok vo vzťahu k verejnoprávnej inštitúcii. Ak by sa aj pripustila možnosť, že nejde o spotrebiteľský vzťah, potom za relevantné treba považovať vzťahy aj len súvisiace. V tomto smere zákon zaraďuje pod režim spotrebiteľského práva nielen spory zo spotrebiteľských zmlúv, ale aj spory súvisiace so spotrebiteľskou zmluvou (porov. slovo súvisiaci so spotrebiteľskou zmluvou v § 290 CSP).

42. Napriek skutočnosti, že vzťah priamo medzi platiteľom úhrady a RTVS nevznikol tým najbežnejším spôsobom („zmluvou“), nemožno prehladať skutočnosť, že podmienkou jeho vzniku je uzavretie „štandardnej“ spotrebiteľskej zmluvy. Ak teda tento „pridružený vzťah“ má byť nejakým spôsobom právne

posúdený, zrejme musí byť posúdený v súlade s prvotnou zmluvou (o dodávke elektriny), od ktorej sa odvíja a ktorá spotrebiteľskou zmluvou nepochybne je.

43. Záver o spotrebiteľskej povahe právneho vzťahu medzi sporovými stranami podporujú aj argumenty právnej logiky, konkrétne argumentum a contrario. Ak by súd prijal právny záver, v zmysle ktorého RTVS nemá postavenie dodávateľa, poprel by tým judikatúru Súdneho dvora Európskej únie o vymedzení dodávateľa v prípadoch poskytovania služieb verejnoprávnymi korporáciami (napr. C-147/16). Z obsahu súdneho spisu je zároveň zrejmé, že žalovaná nevystupuje v právnom postavení fyzickej osoby, ktorá koná v rámci svojej podnikateľskej alebo obchodnej činnosti.

44. K posúdeniu spotrebiteľského základu právnej povahy tohto sporu súd v ďalšom odkazuje na ustálenú prax súdov (porovnaj napr. uznesenie Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 20CoCsp/6/2020 zo dňa 29.4.2021, rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 6Co/93/2017 zo dňa 29.5.2018, rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 10Co/8/2021 zo dňa 17.6.2021), od ktorej súd nevidí dôvod sa odkloniť. Rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 10Co/8/2021 zo dňa 17.6.2021 dokonca priamo vychádza z premisy consumer povahy obdobného sporu bez toho, aby túto povahu širšie zdôvodňoval, pričom sa hlbšie zaoberá následkami vyplývajúcimi z tejto premisy, a to zákazu vymáhania premlčaného práva zo spotrebiteľskej zmluvy podľa §54a Občianskeho zákonníka.

45. Rozsudkom Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 6Co/93/2017 z 29.5.2018 bol po ustálení spotrebiteľskej povahy sporu potvrdený rozsudok súdu nižšej inštancie, ktorým tento súd úhradu za obdobie viac ako 3 rokov pred podaním žaloby nepriznal, prihliadajúc na všeobecnú premlčaciu dobu podľa predpisov občianskeho práva a ex offo zohľadnenie premlčania §-om 5b Spotrebiteľského kódexu (Zákon č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa). Nálezom Ústavného súdu SR PL.ÚS 11/2016-60 zo dňa 7.2.2018 ale Ústavný súd rozhodol o ústavnej nekonformnosti citovaného §5b Zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa (jeho nesúlady s čl. 46 ods. 1, v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy SR). Túto ústavnú nekonformnosť §5b Zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa zákonodarcia konvalidoval prijatím novely Občianskeho zákonníka Zákonom č. 343/2018, ktorým sa Občiansky zákonník doplnil o §54a v tomto znení: „Premlčané právo zo spotrebiteľskej zmluvy nemožno vymáhať a ani ho platne zabezpečiť; ustanovenie § 151j ods. 2 tým nie je dotknuté. Zmeniť obsah premlčaného práva zo spotrebiteľskej zmluvy, nahraďiť ho novým právom alebo obnoviť jeho vymáhateľnosť možno len na základe právneho úkonu dlžníka, ktorý o premlčaní vedel.“, a to s účinnosťou od 5.12.2018.

46. Súd cituje z dôvodovej správy zákonodarcu k tejto novele:

47. Zavedenie osobitnej úpravy uplatňovania premlčaných nárokov zo spotrebiteľských zmlúv a ich zabezpečenia je reakciou na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 11/2016-60, zo dňa 7. februára 2018, v ktorom Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol, že ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

48. Inštitúty premlčania a preklúzie sú v zásade inštitútmi „jednoduchého práva“, je však namieste používať ich po zohľadnení a vyvážení všetkých hodnôt, ktoré sú dotknuté. Je nesporné, že je prípustné, aby zákonodarcia robil „sektorové výnimky“ pri normovaní obsahu inštitútov súkromného práva s ohľadom na premlčanie či preklúziu, a pre určité typy právnych vzťahov nastavoval jednak rozdielne premlčacie doby (rozlišovanie medzi všeobecnou premlčacou dobou a osobitnými) alebo aj rozdielne právne následky pre nevykonanie práva v určitej dobe (preklúzia podľa § 504 Občianskeho zákonníka).

49. Pri subjektívnych majetkových právach zo spotrebiteľskej zmluvy je opodstatnené, aby sa po uplynutí premlčacej doby tieto práva dostali „ex lege“ do polohy naturálnych záväzkov. Predkladateľ je presvedčený, že po uplynutí premlčacej doby, najmä s ohľadom na súčasný stav trhovej ekonomiky, niet v zásade z pohľadu štátnej moci záujmu hodného ochrany na podpore vynucovania plnenia zo spotrebiteľskej zmluvy, ak sa právo niektorej zo strán premlčalo. Významom inštitútu premlčania nie je automatické oslobodenie dlžníka od plnenia záväzku. Základným cieľom navrhovanej právnej úpravy je vytvorenie priestoru na to, aby dlhy plynúce zo spotrebiteľských zmlúv boli vymáhané len v rozumnom a primeranom čase a dlžník nebol nútený prostriedkami s prvkami štátneho donútenia zaplatiť dlh, vo vzťahu ku ktorému uplynulo značné časové obdobie, v dôsledku čoho by mohla byť oslabená jeho

pozícia (napr. nebude už disponovať dôkazmi). Právo plynúce zo spotrebiteľskej zmluvy sa uplynutím premlčacej doby tak ex lege dostáva do polohy naturálneho záväzku, ktoré je možné splniť dobrovoľne povinným subjektom, avšak toto právo nemožno vymáhať proti vôli povinného subjektu (dlžníka). V tomto prípade sa vylučuje kondícia, t. j. v prípade dobrovoľného plnenia premlčaného dlhu dlžníkom sa prijaté plnenie nepovažuje za bezdôvodné obohatenie (§ 455 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Za vymáhanie premlčaného práva zo spotrebiteľskej zmluvy sa v tomto kontexte rozumie súdne konanie, exekučné konanie a rozhodcovské konanie. Nemožnosť vymáhania premlčaného práva zo spotrebiteľskej zmluvy zohľadňuje dynamickosť spotrebiteľského prostredia a vedomie tohto rizika bude oprávnené motivovať veriteľov vymáhať svoje pohľadávky čo najskôr.

50. Premlčané právo zo spotrebiteľskej zmluvy v zmysle navrhovanej právnej úpravy nemožno platne zabezpečiť, čo však nemá vplyv na výkon zabezpečenia v prípade, ak bolo právo zo spotrebiteľskej zmluvy zabezpečené pred uplynutím premlčacej doby. Zabezpečením v tomto prípade treba rozumieť všetky zabezpečovacie inštitúty upravené v § 544 a nasl. Občianskeho zákonníka vrátane záložného práva. V tejto súvislosti právna úprava výslovne uvádza, že premlčanie práva zo spotrebiteľskej zmluvy nebráni uspokojiť sa alebo domáhať sa uspokojenia zo zálohu aj v prípade, ak ide o premlčané právo zo spotrebiteľskej zmluvy (§ 151j ods. 2 Občianskeho zákonníka). Táto právna úprava zodpovedá platnému právnomu stavu a požiadavke zabezpečenia právnej istoty veriteľov.

51. Žalobca podal na tunajší súd žalobu dňa 16.11.2022, teda za účinnosti citovaného §54a Občianskeho zákonníka. Žalobca tak nie je oprávnený vymáhať premlčané právo zo spotrebiteľskej zmluvy.

52. Podľa § 6 ods. 1 ZoÚ platiteľ podľa § 3 písm. a) platí úhradu 4,64 eur za každý jeden začatý kalendárny mesiac. Platiteľ podľa § 3 písm. a), ktorý je evidovaný dodávateľom elektriny v evidencii odberateľov elektriny v domácnosti vo viacerých odberných miestach platí úhradu len za jedno odberné miesto, ak vznik tejto skutočnosti oznámi a preukáže vyberateľovi úhrady podľa § 9 ods. 6 písm. c). Vychádzajúc z citovaných ustanovení splatnosť úhrady za príslušný mesiac bola do konca tohto príslušného kalendárneho mesiaca a nasledujúcim dňom sa platiteľ úhrady dostal do omeškania. Týmto dňom začala plynúť aj premlčacia lehota vo vzťahu ku každej jednej úhrade osobitne. RTVS si uplatnila nárok na zaplatenie úhrad za kontrolované obdobie 1.4.2018 až 31.5.2022. Žaloba na súd bola podaná 1.2.2023, teda zahŕňa aj úhrady, ktoré sú už premlčané podľa § 54a Občianskeho zákonníka, ktoré v zmysle uvedeného ustanovenia nemá žalobca právo spotrebiteľskom vzťahu vymáhať (všetky predpísané úhrady pred 16.11.2019). Ako vyplýva z prehľadu platieb doloženého žalobcom, v nepremľčanej časti nároku, žalobca čiastočne platil úhrady, 22-krát zaplatil po 4,64 eur a zostali mu nezaplatené úhrady za 3 mesiace. Má tak nárok na nezaplatené platby, v sume 13,92 eur, plus súd mu priznal aj nárok na pokutu 17 eur, spolu 30,92 eur, nakoľko boli splnené podmienky podľa § 10 ods.1 a 3 zákona. V prevyšujúcej časti súd zamietol. Súd nepriznal ani poštovú sadzbu ako náklad spojený s vymáhaním 2,10 eur, nakoľko bol vyzývaný na zaplatenie nekorektne vypočítanej sumy, vrátane premlčanej časti.

53. V ďalšom súd po aplikácii §54a Občianskeho zákonníka na uplatnený nárok poukazuje na rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 10Co/8/2021-43 zo dňa 17.6.2021, z ktorého cituje:

54. Účelom premlčania ako právneho inštitútu je zvyšovanie právnej istoty tým, že núti veriteľa uplatniť si svoje subjektívne právo v primeranom čase (v premlčacej lehote) tak, aby dlžníci neboli po časovo neprimeranú dobu nútení plniť si svoje povinnosti. Plynutím času sa totiž môže oslabovať spôsobilosť dlžníka brániť sa proti uplatnenému nároku (prostriedky procesnej obrany), čo môže vyhovovať veriteľovi. Ustanovenia § 7 ods. 2 a § 10 ods. 1 zákona č. 340/2012 Z. z. o úhrade za služby verejnosti poskytované RTVS jasne stanovujú, že úhradu za príslušný kalendárny mesiac je platiteľ povinný zaplatiť do posledného dňa príslušného kalendárneho mesiaca, inak je v omeškani. Aj keď podľa ust. § 10 ods. 2 zákona č. 340/2012 Z. z. je vyberateľ úhrady povinný po zistení, že platiteľ je v omeškani so zaplatením úhrady, platiteľa písomne vyzvať na zaplatenie tejto úhrady, podľa názoru odvolacieho súdu, táto výzva nemá vplyv na splatnosť úhrady a ani na plynutie premlčacej lehoty (výzva má vplyv na možnosť uplatnenia pokuty podľa § 10 ods. 3 citovaného zákona). Od žalobcu ako veriteľa je nutné vyžadovať, aby ako riadny hospodár spravoval a aj včas uplatňoval svoje pohľadávky. Po dlhšej dobe môže byť značne znemožnené žalovanému riadne sa brániť proti podanej žalobe (od žalovaného nie je

možné spravodlivo žiadať, aby si tak dlhú dobu uchovával prostriedky procesnej obrany, napr. doklady o zaplatení úhrad, ak by ich v minulosti zaplatil).

55. Pre úplnosť súd dodáva, že žalovaný neurobil žiaden úkon súc vedomý si premlčania, ktorým by obnoviteľnosť vymáhania premlčaného práva obnovil podľa 2. vety § 54a Občianskeho zákonníka.

56. Žalobca si žalobou uplatnil aj náklady spojené s vymáhaním vo výške uplatneného poštovného 2,10 eur za žalovanému zaslanú výzvu na zaplatenie nedoplatku. Nakoľko v zmysle vyššie uvedených právnych záverov súdu v tejto výzve žalobca žalovaného vyzval na nekorektné vypočítanú sumu nedoplatku, súd vo výroku II. zamietol aj žalobcom uplatnenú časť nároku na túto náhradu nákladov spojených s vymáhaním.

57. Žalovaný bol v spore v prevažnej miere úspešný, mal by nárok na náhradu trov konania, ale žiadne mu nevznikli, preto mu ich súd nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresný súd Vranov nad Topľou, písomne, v príslušnom počte rovnopisov s prílohami tak, aby sa jeden rovnopis s prílohami mohol založiť do súdneho spisu a aby každý ďalší subjekt dostal jeden rovnopis s prílohami.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej. Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak

- a) sa týkajú procesných podmienok,
- b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
- c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo
- d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

Ak nebude povinnosť uložená týmto rozhodnutím splnená v stanovenej lehote, možno sa jej splnenia domáhať návrhom na vykonanie exekúcie podľa osobitného predpisu.